

Algemene Beschouwingen | Begroting 2020

Voorzitter,

Heel Limburg deelt mee

Als Limburg zijn we in de bevoorrechte positie dat we de komende jaren maar liefst € 400 miljoen euro kunnen investeren in onze provincie. Menig Provincie is er jaloers op. Toch geeft het besteden van zoveel geld niet zonder meer de garantie dat onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en velen anderen hier daadwerkelijk van profiteren. De CDA-fractie is van mening dat het daarom noodzakelijk is, ons bij het vaststellen van ieder kader en statenvoorstel af te vragen: hoe zorgen we ervoor dat de middelen die we investeren maximaal effect hebben bij een zo groot mogelijk deel van de bevolking? Wij vragen het College daarom dit bij elk kader dat aan PS wordt voorgelegd inzichtelijk te maken.

Er is veel beweging in Limburg, maar ook veel reuring. Dat vraagt om samen optrekken, om koers en richting, met respect voor elkaars opvattingen en belangen. U mag ons als CDA daarop blijven aanspreken.

Het CDA kiest er deze beschouwingen voor om middels een viertal thema's accenten aan te brengen in de begroting voor 2020. Wonen, duurzaamheid, gezondheid en de arbeidsmarkt; het raakt alle Limburgers en verdient dan ook onze bijzondere aandacht.

Meer ruimte voor wonen

Het CDA heeft de afgelopen jaren meermaals haar zorgen geuit over de situatie op de woningmarkt. Met de uitvoering van de motie 2346 Verhoijzen c.s., hoopten we de woningbouw in Limburg weer op gang te krijgen. De versoepeling van o.a. de compensatie-afspraken heeft echter tot op heden nog steeds niet geleid tot het gewenste resultaat. We zien vooral voor starters en senioren een al jarenlange overspannen markt waar nauwelijks betaalbaar aanbod is voor een groeiende groep mensen. Het blijft moeilijk om de vinger op de zere plek te leggen. Gemeenten wijzen naar de provinciale regels over afstemming en sloop. De provincie benadrukt dat dat toch echt een gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Die impasse moeten we doorbreken. Hiertoe dien ik namens de fractie een motie in.

Een motie die enerzijds verzoekt om in ieder geval alle regels waar WIJ over gaan en die woningbouwplannen in de weg zitten buiten werking te stellen en anderzijds de gemeenten oproept om de wurggreep van de regionale afstemming en compensatie tot en met 2022 los te laten. Het is nu écht tijd voor actie, want alle goede bedoelingen ten spijt: in een structuurvisie kunnen Limburgers niet wonen, in woningen wel.

Jaarlijks vloeit er vanuit Limburg maar liefst € 90 miljoen naar het Rijk vanwege de verhuurderheffing. Dat enorme bedrag had vele malen beter besteed kunnen worden aan woningbouw in onze provincie. Hoewel het Rijk een korting op de heffing heeft aangekondigd, is dat slechts een druppel op een gloeiende plaat. Het CDA is van mening dat er een streep

door de verhuurderheffing moet. Investerings in Limburg, dát is wat we nodig hebben. Wij roepen het College dan ook middels motie op om bij het Rijk aan te dringen op het schrappen van de verhuurderheffing.

Duurzamere mobiliteit

In het dagelijks leven zien burgers graag dat alles slimmer, sneller en eenvoudiger kan. ‘Smart mobility’ is dan ook een veelbelovend concept wanneer het gaat om duurzaam transport. Ook in relatie tot het managen van de elektrificatie van de transportsector (het opvangen van de piekmomenten) zijn de slimme vervoersoplossingen van groot belang. Het is echter al een tijdje erg stil rondom de provinciale ontwikkelingen op dit gebied. De CDA- fractie vraagt zich af of de verwachting is dat er Rijksmiddelen naar Limburg vloeien om onze huidige infrastructuur zo ‘smart’ mogelijk in te zetten? Wij zien kansen om de internationale verbinding A76, gelegen langs de RWTH Aken waar enorme technische kennis huist en nabij VDL Nedcar, dé ideale proeflocatie te maken om met slimme oplossingen de snelweg veiliger te maken en de doorstroom te verbeteren. Deelt het College die mening? En wat gaat het College doen om ons eigen provinciaal wegennetwerk zo optimaal mogelijk in te richten?

De meest duurzame manier van vervoer blijft echter onze oer-Hollandse fiets. Fietsen is gezond, schoon, belangrijk voor ons toerisme en kan in het kader van ‘smart mobility’ bijdragen aan doorstroming op de wegen. De komende vier jaar zijn er maar liefst € 25 miljoen beschikbaar om te investeren in fietsnetwerken.

We rekenen er dan ook op dat het beleidskader ‘Fiets’ spoedig in PS wordt behandeld. Het CDA is van mening dat cofinanciering hierbij het uitgangspunt dient te zijn en de focus moet liggen bij veilige snelfietswegen, die het daadwerkelijk aantrekkelijk maken om uit de auto te komen en op de fiets te stappen. Ook langs onze provinciale wegen die worden heringericht vragen wij het College veilige, vrijliggende fietspaden aan te leggen.

Duurzame economie als nieuw businessmodel

Op korte termijn verwachten we kaders behorend bij de ‘economische structuurversterking’. In de begroting kunnen we alvast een aantal criteria lezen die hierbij een belangrijke rol zullen spelen. We missen in dat rijtje het criterium ‘duurzaamheid’ en horen graag of het College kan toezeggen ook dit thema een centraal onderdeel van de beleidskaders te maken?

Help burgers verduurzamen

In de huidige discussies ten aanzien van klimaat en energietransitie zien burgers en ondernemers vaak door de bomen het bos niet meer. We krijgen signalen dat bestaande wet- en regelgeving soms initiatieven van burgers in de weg staan, terwijl wij ze wel vragen om verbetering aan te brengen in gedrag ten aanzien van energieverbruik en -opwekking. Kan het

Alleen gesproken woord geldt

College er samen met gemeenten voor zorgen dat deze hobbels bij vergunningverlening worden weggenomen?

Is het College bereid een Limburgs kennisplatform duurzaamheid en energietransitie op te zetten waardoor kennisinstellingen, ondernemers en gemeenten beschikbare informatie met elkaar kunnen delen, met hun vragen terecht kunnen en samen kunnen werken aan de haalbaarheid en betaalbaarheid van de doelen uit het Klimaatakkoord?

Zonnepanelen op alle daken

Als overheid moeten we qua verduurzaming het goede voorbeeld geven. Niet alleen voor overheidsgebouwen, maar ook bij semipublieke gebouwen zoals scholen en ziekenhuizen ligt daar een uitdaging. We constateren dat de verduurzaming van scholen vaak het kind van de rekening wordt wanneer het aankomt op nieuwbouw en renovatie van onderwijsgebouwen; beperkt budget, dan minder verduurzaming. En dat terwijl we juist aan onze jeugd het goede voorbeeld moeten geven. De CDA-fractie pleit er daarom voor dat er op onze Limburgse basisscholen zonnepanelen komen. Is GS bereid om hieraan een bijdrage in de kosten te verstrekken?

Het CDA kan zich vinden in de door GS aangekondigde zonneladder. Als aandachtspunt hierbij vragen we het College wel bij 'zon op landbouwgronden' het meervoudig grondgebruik expliciet te onderzoeken. Onze fractie ziet kansen voor bijvoorbeeld het gebruik van lichtdoorlatende panelen in de fruitsector die zouden kunnen dienen als preventiemiddel tegen hagelschade. Wij zien graag dat het College snel overgaat tot het opstellen van een actieplan 'zonnepanelen op daken'.

Warmtenetten, lust of last?

Nu we langzaam toewerken naar de totstandkoming van de Provinciale Energie Strategie, vinden wij het als CDA van belang dat we meer inzicht krijgen in de inzet van warmtenetten. Wij vragen het College dan ook te komen met een nota, waarin we aandachtspunten zoals aanpak, risico's, eigendom, kosten en opbrengsten met elkaar kunnen bespreken. Is het College hiertoe bereid en zo ja, op welke termijn mogen wij deze nota dan verwachten? Heeft GS inmiddels ook al in beeld hoe zij haar rolopvatting ziet ten aanzien van de infrastructuur voor de energietransitie?

Naar een CO²-neutrale Limburgse industrie

De industriële sector, en Chemelot in het bijzonder, gaat de komende decennia een grote rol spelen bij het terugdringen van de CO² uitstoot in Limburg en in Nederland. Sommige bedrijven hebben een start gemaakt, maar moeten nog fors aanpoten en anderen, zoals papierfabriek Smurfit Kappa in Roermond, zijn marktleider in hun sector, maar moeten nóg

Alleen gesproken woord geldt

beter gaan presteren. Is het College bereid om actieve steun te verlenen aan de verduurzaming van grote én kleine Limburgse bedrijven om toekomstbestendigheid te kunnen garanderen?

Klimaatproof watermanagement

2019 is een jaar van de weerrecords geweest. Daar waar de boeren in 2016 een deel van hun oogst door hevige regenval zagen verdrinken, verdorde deze de afgelopen zomer door de extreme droogte en hitte voor het tweede jaar op rij. Meer dan ooit is er de noodzaak om waterbeheer aan te passen en te intensiveren en de CDA-fractie is van mening dat er vaart moet worden gemaakt met de uitvoering van motie 2397 Geraats c.s. ten aanzien van de herprioritering middelen ten behoeve van klimaatadaptatie. Wij vragen het College om op korte termijn een Nota van Uitgangspunten aan Provinciale Staten voor te leggen, die als basis dient voor het nieuwe Waterplan.

Voor het CDA is daarbij van belang dat in deze nota in ieder geval als uitgangspunt wordt meegenomen: slimme manieren om water te bufferen, dynamisch waterbeheer voor droge en natte tijden en nieuwe vormen van irrigatie rondom natuurgebieden. Kortom een win-win situatie voor landbouw en natuur creëren.

Innovatieve landbouw

De landbouw staat voor een uitdaging. De opgaven op het gebied van klimaat en stikstof vragen ook van agrariërs om verdere innovatie en emissiereductie door de sector. Ja, wij staan voor de agrariërs en ja, wij willen hen daarom ook helpen om die verbeteringen door te voeren, zodat een gezonde bedrijfsvoering mogelijk blijft, onze inwoners over veilig voedsel blijven beschikken en er ontwikkelingsruimte ontstaat voor zowel natuur als ook landbouw. Wij ondersteunen daarom de aanpak die het College kiest ten aanzien van PFAS en PAS, niet in de laatste plaats omdat zowel de sector, maar ook het Waterschap en de Terrein Beherende Organisaties achter het plan van aanpak van het aanvalsplan stikstof staan. We horen we graag van het College of we voor 2022 kunnen rekenen op middelen vanuit het Europese Plattelandsontwikkelingsprogramma? Is het College bereid om met die middelen niet alleen innovaties bij grote bedrijven, maar deze keer ook kleinere bedrijven te ondersteunen om ook de omslag bij de kleinere boeren mogelijk te maken? Kan het College bekijken of we van kringlooplandbouw naar kringloopsamenleving kunnen omschakelen?

Verder kan de agro-food Campus een belangrijke bijdrage leveren aan de innovatie in de sector.

Wij zijn dan ook voorstander van investeringen in grootse innovatieve concepten op de Campus, zodat de sector er daarna in de volle breedte van kan profiteren. Wat gaat het College op dit vlak doen?

Meer veiligheid in het buitengebied

Een belangrijk element bij het natuurbeleid is het beheer van en het zorgen voor veiligheid in onze natuurgebieden en op het hele platteland. In Gelderland heeft een succesvolle proef gedraaid, waarbij vrijwillige boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) vanuit de wildbeheereenheden werden ingezet om de veiligheid in het buitengebied te bewaken. Deze boa's stonden in contact met de Groene Brigade, waardoor het toezicht flink uitgebreid werd. Is het College bereid deze werkwijze ook in Limburg in te voeren en de resultaten hiervan over twee jaar met Provinciale Staten (PS) te evalueren?

Kan het College inzicht geven in de status van het opleiden van jonge jagers in relatie tot het faunabeheer? Hoe staat het met de schadetafels, waar in het verleden goede resultaten mee zijn behaald? En tot slot, is het correct dat de regeling ten aanzien van drugsdumpingen in het buitengebied is geschrapt en zo ja, is het College bereid deze opnieuw in te voeren?

Reëel soortenbeheer

In augustus 1995 kopte de Volkskrant: *“Als de korenwolf uitsterft, heeft Limburg altijd nog het bier”*. Het medium stelde dat onze inheemse hamster mogelijk het jaar 2000 niet zou halen, aangezien ook de populatie in Zuid-Limburg stevig was gedaald. Nu, bijna 25 jaar later, is er maar liefst € 20 miljoen geïnvesteerd in een fokprogramma, maar stellen we vast dat er nauwelijks verbetering is behaald. Ook het project 'Hamster op eigen benen' heeft niet geleid tot het gewenste resultaat. Hoewel het leefgebied van het diertje is uitgebreid, blijft de populatie teruglopen. Wij vragen ons hardop af of we de instandhoudingsverplichting überhaupt behalen?

Het is wat het CDA betreft niet meer aan burgers uit te leggen dat we nóg langer per jaar €1,2 miljoen euro gemeenschapsgeld blijven uitgeven aan dit project, gekkenwerk! We zijn van mening dat we deze middelen veel beter en effectiever kunnen besteden aan natuurverbetering of andere soortenbeleid projecten binnen het flora- en faunabeheer. Wij dienen hierbij dan ook een amendement in om definitief een punt te zetten achter dit programma.

Limburg gezond

De afgelopen jaren is er veel provinciaal geld geïnvesteerd in diverse instituten, beleidskaders en projecten die één gemeenschappelijke deler hebben: gezondheid. De Maastricht Health Campus, de Agro Food Campus Greenport Venlo, de Sociale Agenda; op talrijke wijzen kunnen de resultaten hiervan in potentie bijdragen aan een gezondere toekomst. De grote vraag is echter: wat merken de Limburgers hiervan? Hoe zorgen we er nu voor dat de opbrengsten van de provinciale investeringen die we hebben gedaan ook daadwerkelijk ook bij onze inwoners terechtkomen? Onze fractie stelt daarom voor om een toetsingscriterium op te

nemen in de statenvoorstellen die horen bij investeringen in onze campussen, namelijk; doorwerking van investeringen in de gezondheid van Limburgse burgers.

Acht Noord-Limburgse gemeenten hebben hun krachten gebundeld en zich tot doel gesteld om in 2025 Gezondste Regio van Europa te zijn en wij geloven dat de regio hier succesvol in kan zijn. Deelt het College dat geloof en is de Provincie voornemens om dit initiatief te ondersteunen? Hoe voorkomen we dat deze regio niet bij alle thema's het wiel opnieuw hoeft uit te vinden, maar dat we de in het verleden opgedane kennis, zoals de resultaten van de pilot 'de gezonde basisschool van de toekomst' en de kennis vanuit het programma 'Trendbreuk Zuid-Limburg' aan hen, en alle andere Limburgse regio's ter beschikking stellen?

We zien uit naar het nieuwe kader 'Sociale Agenda'. Wat ons betreft is er vorige periode veel geld uitgegeven aan onderzoeken en gaan we nu concreet aan de slag met de opgedane kennis. Burgers moeten nu echt iets gaan merken van ons beleid. In het bijzonder zien wij graag dat het thema 'aanpak eenzaamheid' een speerpunt in de Sociale Agenda wordt, evenals laaggeletterdheid en alfabetisering. Kan het College dat toezeggen?

Samen met de VVD stelden wij recent vragen over de financiële wanorde bij Topsport Limburg. Deze week werd bekend dat de organisatie failliet is verklaard. Nu duidelijk is dat TEIC (Topsport Expertise & Innovatie Center) gewoon operationeel is gebleven, vragen wij het College om te garanderen dat topsporters via deze weg wel gebruik kunnen blijven maken van apparatuur en andere faciliteiten.

Genoeg brains en handen

De krapte op de arbeidsmarkt neemt toe, en het aantal vacatures maar blijft groeien. Sectoren zoals de zorg, horeca, ICT en de bouw weten soms letterlijk niet meer waar ze het moeten zoeken. Wanneer de huidige tendens doorzet, hebben we op de lange termijn mogelijk niet meer genoeg mensen om al die vacatures op te vullen. De oplossing hiervoor zit hem wat het CDA betreft in vier sporen: 1. Zorg ervoor dat zoveel mogelijk mensen die nog langs de kant staan, aan het werk kunnen. Discriminatie op basis van leeftijd, geslacht of afkomst is écht uit den boze en helpt de markt niet vooruit. 2. Ga samen met gemeenten aan de slag om statushouders naar werk te begeleiden en daarmee te voorkomen dat zij in de bijstand belanden. 3. Bekijk of mensen die nu parttime werken, nog enkele uren extra kunnen maken. De keuze voor een parttime baan is soms vrijwillig, maar heeft vaak ook andere achterliggende redenen. Wij zouden graag willen onderzoeken hoe we mensen kunnen ontlasten om ervoor te zorgen dat zij die paar uur extra kunnen draaien. 4. Blijvende inzet op 'een leven lang leren'. Welke rol denkt het College op deze punten te kunnen spelen?

Wij zijn als fractie van mening dat intermediaire organisaties zoals de Grensinfopunten en ITEM een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. We zien daarnaast echter een veelheid aan nieuwe initiatieven en projecten, waarvan het effect niet altijd helder is. We zien dus wel noodzaak tot het opstellen van criteria wanneer nieuwe structuren worden opgezet, zodat de effecten ook daadwerkelijk merkbaar zijn voor zoveel mogelijk burgers. Kan het College dat toezeggen?

Cultuur met grote én kleine c

Voorzitter, cultuur is van en voor iedereen. Niet alleen de grote Limburgse musea zoals het Bonnefanten, maar zeker ook de kleine(re) lokale musea zoals het Openluchtmuseum de Locht en het Museum van de Vrouw zijn in staat om onze inwoners te betrekken bij onze geschiedenis en ons een waardevolle blik op cultuur te geven. Onze fractie is van mening dat we met incidentele ondersteuning van goede projecten bij kleine musea een veel grotere groep mensen met onze Limburgse cultuur in aanraking kunnen laten komen; ook doelgroepen dat van nature minder snel doen. Een dergelijke regeling is er in het verleden al eens geweest en heeft geleid tot goede resultaten.

Het CDA verzoekt het College dan ook concreet om gedurende deze statenperiode in totaal € 200.000,- beschikbaar te stellen, verdeeld over 2 tranches van € 100.000,-, om projecten van kleine musea te kunnen ondersteunen.

Voorzitter, Limburg bestuurt nu extraparlamentair en dat voelt tot nu toe goed. We zijn het als Limburg verplicht ons iedere dag sterk te maken voor een gezond, sterk, en duurzaam Limburg. Zoals Jo Erens al zei: "Limburg alleen, doa geit niks boaven, zo is 't'r maar ein!"

Tot zover in eerste termijn.